

F R I F A G B E V E G E L S E

organ for

Den Fri Arbeidernes Faglige Landsorganisasjon.

Nr. 5.

5. årgang

2. februar 1945.

De offentlige tjenestemanns og funksjonærers stilling.

Så lenge Administrasjonsrådet satt som den offentlige norske sivile myndighet i landet ble det ikke foretatt noen endringer eller inngrep i de offentlige tjenestemanns og funksjonærers stilling. Administrasjonsrådet var jo på sett og vis blitt til med Kongens og Regjeringens samtykke og funksjonærerne fant det da som sin plikt å bli på sin post og fortsette sitt arbeid. De ansettelses- og opprykninger som fant sted under Administrasjonsrådet, fulgte de vanlige prinsipper for ansettelses- og opprykninger innen administrasjonen, og det ble så vidt vi vet i den tiden ikke foretatt noen "politiske" ansettelseser. Først i og med at Terboven satte inn de kommissariske statsråder den 25. september 1940 skjedde det en radikal endring. Det ble no snart tydelig at hensikten var å fjerne gode nordmenn fra ledende stillinger og erstatte dem med nazistiske nikkedukker samtidig med at hele den offentlige administrasjon ble utsatt for sterke forsök på nazifisering. Det er neppe nødvendig å minne om alle de sinnsvake ansettelses av helt ukvalifiserte folk som fant sted i denne tiden. Heldigvis fikk man på et forholdsvis tidlig tidspunkt parolen om blokkade av offentlige stillinger. Denne var i første stund så effektiv at det praktisk talt var umulig å få besatt offentlige stillinger, som ble lyst ledig. Dette gav ganske sikkert grunnen til at "myndighetene" ble forsiktigere med å sparke folk på porten.

Det er ganske klart at alle de funksjonærer som er blitt trofast mot de lovlige norske myndigheter har sett det som sin oppgave i sitt arbeid så langt råd er å hindre overgrep fra "myndighetenes" side overfor befolkningen og mildne alle de vansker som krigstiden har ført med seg, ikke minst på rasjonerings- og prispolitikkens område. Den nærmeste fremtid kan imidlertid komme til å stille de offentlige funksjonærer overfor krav om mera aktiv motstand. Vi tenker da her først og fremst på den situasjon som oppstår hvis landet på ny skulle bli krigsskueplass eller ved en eventuell folkestreik. De offentlige funksjonærer er nå så vidt sammensveiset at det ikke er noen grunn til å tvile på at de loyalt vil følge de paroler som blir gitt og virkelig gjøre en samlet innsats. I overgangstiden mellom okkupasjonen og gjenreisingen vil det være av den aller største betydning at vi på alle felter i den offentlige administrasjon har sikre folk som i et gitt tilfelle kan handle selvstendig og under ansvar overfor de lovlige norske myndigheter. Når selve gjenreisingen skal ta til, vil det vise seg hvor nytlig det har vært at det gjennom hele okkupasjonstiden har sittet folk i de offentlige etater som har bevart kontinuiteten i den norske administrasjon.

Når det gjelder behandlingen av quislingene og overløperne blant tjenestemann og funksjonærer, er saka klar. De vil omgående bli satt på porten og få sin fortjente straff i samsvar med de bestemmelser som er gitt av den norske regjering. Men like sikkert er det at alle stripete og parolebrytere må bli suspandert og hole deres forhold tatt opp til grundig undersøking. Dette er ikke bare i de offentlige funksjonærers egen interesse, men et krav som hele folket står samlet bak. På den annen side må de som har mistet sin stilling eller lidt annen overlast gjeninnesettes og få full oppreising så langt råd er. Med gjenreisingen må det også bli gjort noe effektivt for å skaffe de offentlige funksjonærer en rettferdig lønnskompensasjon. Det er visstnok så at funksjonærene i Sentraladministrasjonen har fått sine grunnlönninger hevet fra 1. januar 1942, men de ble samtidig fratatt enhver rett til overtidsbetaling, og kontortiden ble utvidet slik at i realiteten er det ikke skjedd noen bedring i funksjonærenes økonomiske kår, til tross for at dette stadig er blitt forespeilet av de kommissariske ledere i Tjenestemannsforbundet.

Østfronten:

Russenes lavineaktige offensiv fortsetter med usvekket kraft etter at det har lykkes dem å føre infanteri og forsyninger fram umiddelbart fra de fremskutte panseravdelingene. Den stopp som mange sakkyndige forutsa måtte bli nødvendig før omgrupperinger og organisasjon av tilførselslinjen, er utebrettet. Offensiven er således ikke bare en enestående prøve på russernes militære kraft og dyktighet, men i like høy grad en triumf for deres organisasjonsevne. Uken som er gått har bragt meldinger om en rekke avgjørende resultater. Øst-Preussen er nå avskåret fra det øvrige Tyskland og dermed er mellom 20 og 25 tyske divisjoner innringet. Deres muligheter for en tilbaketrekning sjøvegen er minimal, idet den eneste brukelige havn, Königsberg står umiddelbart for fall. hele byen står i brann og tyskerne sprenger selv alle viktige anlegg. Rikosssovski har tatt Marienwerde og videre forsøkt Weichsels nedre løp og truer nå Danzig. Sjukovs framrykking på midtfronten blir av militære sakkyndige karakterisert som uten sidestykke i krigshistorien. Hans arme presser nå på langs en 370 km. lang front fra Danzig til Breslau. Praktisk talt hele Polen er med dette befridd bortsett fra byene Posen og Thorn (som begge er omringet og står umiddelbart for fall), en del av korridoren og en liten snipp i syd. Men det er tydelig at Sjukov har større mål for sin offensiv. Han har allerede overskredet den tysk-poliske fôrkrigsgrense i en bredde av 160 km. og støter videre vestover. Han står nå knappe 100 km. fra Berlin, mindre enn 80 km. fra Stettin og 65 km. s.s. for Frankfurt a.d.Oder. Hans nærmeste mål er utvilsomt Kystrin som ligger 75 km. fra Berlin. Han står nå ca. 30 km. fra denne by. En rekke byer i Brandenburg og Pommern er tatt, bl.a. Linde, Krotjanke, Tirschtiegel, Bentschen, Landsberg o.fl.

I dette området er også 10.000 utenlandske arbeidere blitt befridd. I følge ubekræftede pressemeldinger skal det være dannet en rekke nye bruhoder vest for Oder. Det antas imidlertid at Hitler vil sette inn ca. 100 divisjoner i forsvarer av Oderlinjen, så det er sannsynlig at et avgjørende slag vil bli utkjempet i dette området. Hitler vet meget vel at den dagen Berlin faller, vil det være slutt med Tysklands motstandskraft. I sør er praktisk talt hele Øvre-Schlesien gått tapt for tyskerne og dermed har de mistet et av sine aller viktigste råstoff- og industriområder. Det kjente polske vintersportssted Zakopane ble meldt tatt allerede tirsdag. Malinowski har tatt den viktige by Strada i Karpatene.

Vestfronten: Selv om vestfronten for øyeblikket er stillet i skyggen av det russiske stormlopp fra øst brygger det også her opp til større hendelser. Tyskerne er på fortsatt retrett, men noen større brygelse er det ennå ikke kommet over frontbildet. Imidlertid foreligger det en rekke både tyske og allierte meldinger om alliert oppmarsj og oppladning bak linjene. Alt tyder på at det med det aller første vil bryte løs en større alliert offensiv. De allierte har gått over grensen på flere nye steder og utfolder stadig en utstrakt flyvirkshet over hele Vest-Tyskland og har på ny gjenoppatt angrepene mot Berlin, noe som i høy grad også kommer russerne til gode. Meldingene går for ørig ut på at tilstanden i Hitlers hovedstad blir mer og mer tilspisset. Demonstrasjoner og opptøy forekommer daglig. Flyktningene fra øst oversvømmer byen og skaper kaos i forsynings- og transportvesenet. Ytterligere 5 millioner flyktninger er på vei fra øst til vest. De marsjerer i kolonner på opptil 50 km. lengde. Mange omkommer av frost og overanstrengelse. SS og Gestapos arkiver er sammen med "rasearkivet" evakuert til Rosenheim ved München.

Italiafronten: Her foregår for tiden ikke større kampvirksomhet, men man skal ikke fåvise at denne fronten binner 250.000 mann som Hitler kunne trenge sårt til forsvarer av de siste rester av Stor-Tyskland.

Østen: Det er fremdeles amerikanerne som har initiativet på Filippinene. De har hatt ytterligere frengang og nye landsetninger er foretatt og ventes. Det synes som det brygger opp til et større slag like øst for Manilla. Dette vil antakelig bli avgjørende for byens og dermed hele Sygruppens skjebne.

Blant siste døgns sprengninger

er Olrichs Gummi Service A/S, Stortingenet og antakelig Ø. Slottsgt. 20.

arbeide mellom Lublinregjeringen og visse polske kretser i London? Stockholmstillingens Londonkorrеспондент hevder at Moskvа ikke har noe innvende mot at en ny polsk London-regjering under ledelse av Mikolayczyk opptar forhandlinger med Lublinregjeringen om en sammenslutning. Overenskomsten kunne skje etter samme prinsipper som avtalen mellom Tito og den jugoslaviske London-regjeringen. Mikolayczyk var som kjent polsk statsminister inntil begynnelsen av desember i fjor, da han ble følt av de polske kretser i London som er mer kritiske overfor Russlands politikk. Hitler i hovedkvarteret.

Den tidligere generalstabssjef i Ungarn, Janos Vörös, som nå er forsvarsminister i den frie ungarske regjering, har gitt et referat av en tale Hitler i september holdt for de høyeste tyske militære sjefer og noen få representanter for vasallstatene. Vörös, som selv var til stede, forteller at Hitler var meget opprørt, høret hang ned i pannen på ham og av og til hevet hans stemme seg til uantikulerte skrik. "Vi er alle i samme båt i en farfærdelig storm", ropte rikskanzleren, "den som nå hopper over bord er fortapt, men de som blir igjen kommer kanskje til å nå land." - Ordet seier brukte Hitler ikke. Han talte bare om å forsvare Tyskland, og det billede en fikk var farfærdelig, sier Vörös. Millioner menneskers liv skulle slukkes i en moningslös ofring for nazismens skyld. Slik opptrådte Hitler i september. Hvorledes er det med ham nå tro?

Hitler står fremst

på den listen over krigsforbrytere som den tsjekkoslovakiske regjeringen har lagt fram for de forente nasjoners krigsforbryterkommisjon og som omfatter tilsammen 379 navn. Bl. a. gjører Hitler ansvarlig for massakrene i Lidice og Lizaky samt for utryddelsen av 5500 jøder. Blant de øvrige anklagede er Rudolf Höss og generalene Blaskowitz og Braunschitsch.

Den franske fagbevegelsen

hør allerede ca. 4 millioner medlemmer, bare 1 million mindre enn under Folkefrontens blomstringstid i 1936-37. Dessuten må en huske på at 3 millioner franskmenn fremdeles er i Tyskland som krigsfanger eller deporterte. Blant disse er mange av de ledende menn innen fransk fagbevegelse. Metallarbeiderforbundet er det sterkeste med ca. 300.000 medlemmer; bygningsarbeiderforbundet har 400.000 og post og telegrafforbundet samt transportarbeiderforbundet hver 150.000. Regjeringen de Gaulle og parlamentet er meget velvillig innstillet til den franske fagbevegelsen, som er represert i alle statlige kommisjoner.

Den faglige verdenskongressen,

som åpner 6. februar i London, kommer til å telle ca. 150 delegerte fra 30 forskjellige land. Første taler blir Phillip Murray, formannen i den amerikanske landsorganisasjonen C.I.O. Sovjetunionen møter med en manstrik delegasjon.

Høykonjunkturen i USA

står i sitt yppigste flor akkurat nå. Farmerne har en årsinntekt på 20 milliarder dollars, mot 8 under normale forhold. Industriarbeiderne tjener 44 milliarder dollars om året, mot 33, tjenestemennene, inklusive de sivile imonfor armeen og flåten, har øket sine årsinntekter fra 7 til 22 milliarder dollars, og den totale nasjonalinntekt dreier seg omkring den svimende sum av 150 milliarder dollars.

Men denne høykonjunkturs "boom" har sitt spesielle preg. Den har utløst en kjøpekraft som grenser til luksus. Gjennomsnittsfolk kjøper luksus, men til gjengjeld er det lite av millioner. De kolossale gevinstene glimrer med sitt fravær, det sørger krigskonjunkturskatten for. Berimot har vanlig folk godt med penger, og pengene brukes også på en måte som i hvert fall innshaverne av luksusbatkene har glede av.

Mange mennesker som er reddet for inflasjon kjøper juveler og andre viktige verdier. De legger seg til jord og hus, møbler og edelsstener, men det er uhyggelig dyrt akkurat nå.

Til tross for svimlende priser rapporterer alle forretninger om rekordsalg. Lørdag kveld er der en fryktelig trøngsel i de store forretningene, hvor det står pakkende fullt av mennesker foran diskone. De kjøper intens og kommer ut overlesset med pakker. Mange arbeidere kommer i sine overaller og kjøper kontant, og derved vandrer pengene direkte fra lønningskassen til forretningene.

Norges stilling til fredsoppgjøret med Tyskland.

En gruppe norske utenrikspolitiske eksperter i London har i tidskriftet International Affairs fremlagt en sammenfatning av norske synspunkter på behandlingen av Tyskland etter krigen. Det fremholdes i redegjöringen at tyske varer og tjenester bør stilles til rådighet for de okkuperte landenes gjenoppbygging, men ingen tyske arbeidere ønskes som deltagere i gjenoppbygningen av Norge. Norge har ingen direkte interesser når det gjelder spørsmålet om eventuelle tyske landavstaelser. Det bør helst unngås at det skapes tyske minoriteter i andre land, men det kunne være naturlig å stille Kielkanalen under felles alliert forvaltning. Det norske folket vil lenge ha vanskelig for å skille mellom "gode" og "dårlige" tyskere. Tyske krigsforbrytere må straffes, men i størst mulig utstrekning etter lov og dom. Gestapo må uskadeliggjøres og alle skyldige politiske og militære ledere straffes. "Omskoling" av det tyske folk bør i det vesentlige bli tyskernes egen sak. Under våpenstilstandstiden må imidlertid tysk film, presse, böker og radio sensureres. Ingen form for tysk krigsindustri må tillates. Tyskland bør ha muligheter til å sikre befolkningen en nødvendig levestandard, men sikringen av freden må komme i førsté rekke. En okkupasjon - som Norge må være berett på å delta i med styrker tilsvarende Norges militære resurser - bør etter relativt kort tid innskrenkes til strategiske nøkkelstillinger, flybaser og mekaniserte styrker. På dette stadium kan Tyskland bli med i de internasjonale politiske organisasjoner som planlegges av de allierte. For øvrig understrekkes det i redegjöringen at noen bestemte norske synspunkter på det tyske problem ikke kan utformes før hjemmeopinjonen får muligheter til å gi sin mening åpent til kjenne.

Operasjonene i Nord-Norge

Det foreligger ingen meldinger om hvor store norske styrker som opererer i Nord-Norge, men det sies i meldinger fra London at det er de norske styrkene alene som nå står for de offensive operasjonene. Tyskernes front strekker seg mellom Porsangerfjord og Altenfjord. Med denne front har nordmennene kontakt.

Når det gjelder de amerikanske meldingene om at russerne skulle ha forlangt at britiske og norske tropper skulle samarbeide for Norges befrielse, mens russerne ønsket å dra seg tilbake, fremholder man i velinformerte norske London-kretser at meldingene har fått en feilaktig tolking, og at de henspiller på visse forhandlinger som ble ført i høst, men ikke medførte noe resultat. Russerne har dog alltid hevdet at de gjerne ser at nordmennene selv i størst mulig utstrekning befriir sitt eget land.

Fra Hjemmefrontens ledelse.

Borgervakten er blitt et stort nederlag for nazistene, og enkelte steder har de derfor søkt hjelp hos tyske makthavere. Dette har skapt en del forvirring. Folk unnskylder seg med at borgervakten er en liten sak som ikke er verd å gå i fengsel for. Borgervakten er ingen liten sak. Den er kanskje det viktigste middel til å demoralisere befolkningen med å bringe den under kontroll. Vi må regne med at det apparat som er bygd opp vil bli brukt i en ganske annen utstrekning enn nå, i en situasjon da tyskerne vil sikre seg rot uro blant befolkningen. Der hvor folk har vendet seg til motstandsløst å følge ordren om innkalling, vil det ikke med et rykk være lett å gi dem en ny innstilling. De aktive krefter kan kanskje gjøre det, men all erfaring viser at de mange som helst følger strømmen vil troppe opp og marsjere som lydige gisler. I tillegg til dette kommer at borgervakten frigjør politistyrker til andre oppgaver.

Vi vil derfor innskjerpe: INGEN MØTER TIL BORGERVAKT selv om ordren kommer fra de tyske makthavere, og selv om disse setter et nytt navn på borgervakten. All kamp kostar, hvis ikke var det ingen kamp. Men omkostningene blir minst når vi alle står sammen.

Vi innskjerper også at sabotasjekommandoene har ordre om ikke å ta omsyn til en eventuell borgervakt.

Politifullmekting Haug

I Drammen ble ved en feiltakelse skutt av en av sine kolleger da han natt til 10. januar var ute på patruljetjeneste.

Vis nødvendig forsiktighet,

men vær ikke så forsiktig på grunn av de tyske gaterazziaene at spreddeningen av vår frie presse hemmes. Flest mulig arbeidere må få anledning til å lese.